

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 2641
Tarih : 11.06.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 11.06.2019 15:39
Sayı: -120.10-E 00000486041

E.00000486041

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de iş cinayetlerinin ve meslek hastalıklarının gerçek boyutlarının ortaya çıkarılarak çalışma yaşamındaki sağlıklı ve güvenli olmayan koşulların sebeplerinin ve sonuçlarının araştırılması, çalışma yaşamının insana yakışır koşullara kavuşturulması, emekçinin alın terine ve yaşam hakkına saygı duyan bir çalışma sisteminin oluşturulması, İş Kanunu, İSG Kanunu, uluslararası sözleşmeler ve mevzuatlara uyulmamasının nedenlerinin araştırılması, örgütsüzlüğe ve kölelik koşullarına son verilmesi için yapılması gerekenlerin açığa çıkarılması, “iş kazası”ve “meslek hastalıkları” sonucu yaşanan işçi cinayetlerinin istatistiki verilerinin sağlıklı olarak tutulması, şeffaf ve düzenli olarak kamuoyu ile paylaşılması, çalışanların yaşam hakkını gasp eden birikim rejiminin hem işveren hem iktidar tarafındaki sorumlularına yönelik cezasızlık politikalarına son verilmesi, çalışanlara yönelik hak ihlallerini, meslek hastalıklarını, iş kazalarını, iş cinayetlerini önlemek için köklü çözüm yollarının tespiti amacıyla Anayasa’nın 98. ve İç Tüzüğü’nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Anayasanın 49. Maddesi, “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır.” demektedir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 417. Maddesinin ikinci paragrafında “İşveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak; işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür” ifadesiyle açık bir şekilde iş güvenliği yükümlülüğünü düzenlemiştir.

Anayasanın 2. Maddesi Sosyal Devlet ilkesini benimsemektedir. Anayasa Mahkemesi’nin 26.10.1988 tarih, 19/33 sayılı kararında sosyal hukuk devleti, “güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yani sosyal adeleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlettir...” demiştir.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca, işverenler her türlü önlemi almakla, iş kazalarını ve iş cinayetlerini önlemekle, devlet de bu önlemlerin alınıp alınmadığını denetlemekle yükümlüdür.

2012 yılında yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası iş kazalarını önlemek üzere getirilen bir yasa olarak sunulsa da son 7 yılda iş cinayetleri azalmamış, aksine artmıştır. Soma, Ermenek, Şirvan, 3.havalimanı, tarım işçileri örneklerinde olduğu gibi işçi cinayetleri kabul edilemez boyutlara ulaşmıştır.

İSİG Meclisi’ne göre AKP’li yıllarda 20 bini aşkın işçi, iş cinayeti sonucu yaşamını yitirmiştir. 2018 yılında en az 1923 işçi güvenlik önlemi alınmadığı için çalışırken ölmüştür. Öte taraftan İSİG Meclisinin açıkladığı rakamlar meslek hastalıklarını kapsamamaktadır. Meslek hastalıkları sonucu yaşanan ölümleri de kattığımızda Türkiye’de büyük bir işçi kıyımı yaşandığı gözler önüne serilecektir. ILO’ya göre dünyada her yıl meydana gelen iş kazası sonucu ölümlerin 6,3 katı kadar ölüm meslek hastalıkları sonucunda meydana gelmektedir. İSİG verilerine göre hesaplandığında Türkiye’de günlük en az 30 işçi meslek hastalıkları sonucu yaşamını yitirmektedir. Bu da aslında yılda 12 ila 20 bini aşkın işçinin çalışırken hastalanıp

E.00000486041

öldüğünü, buna karşılık devletin ise bu tabloyu seyretmekle kalmayıp, istatistikleri tutmayarak iş cinayetlerini ve meslek hastalıklarını sistematik olarak gizlediğini işaret etmektedir.

İş cinayetlerinin, iş kazalarının, meslek hastalıklarının istatistiklerinin tutulması, kamuoyu ile paylaşılması, iş cinayetleri ve meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırılması ve önlenmesine yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

E.00000486041

GEREKÇE

Anayasanın 49. Maddesi, “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır”demektedir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 417/2; “İşveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak; işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür” ifadesiyle açık bir şekilde iş güvenliği yükümlülüğünü düzenlemiştir.

Anayasa Madde 2’de Sosyal Devlet ilkesini benimsemektedir. Anayasa Mahkemesi’nin 26.10.1988 Tarih, 19/33 sayılı kararında sosyal hukuk devleti, “güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yani sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlettir...” demiştir.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca, işverenler her türlü önlemi almakla, iş kazalarını ve iş cinayetlerini önlemekle, devlet de bu önlemlerin alınıp alınmadığını denetlemekle yükümlüdür.

2012’de yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası iş kazalarını önlemek üzere getirilen bir yasa olarak sunulsa da son 7 yılda iş cinayetleri azalmamış aksine artmıştır. Soma, Ermenek, Şirvan, 3.havalimanı, tarım işçileri örneklerinde olduğu gibi işçi cinayetleri kabul edilemez boyutlara ulaşmıştır.

İSİG Meclisi’ne göre AKP’li yıllarda 20 bini aşkın işçi iş cinayeti sonucu yaşamını yitirdi. 2018 yılında en az 1923 işçi, güvenlik önlemi alınmadığı için çalışırken öldü. Öte taraftan İSİG Meclisinin açıkladığı rakamlar meslek hastalıklarını kapsamamaktadır. Meslek hastalıkları sonucu yaşanan ölümleri de kattığımızda Türkiye’de büyük bir işçi kıyımı yaşandığı gözler önüne serilecektir. ILO’ya göre dünyada her yıl meydana gelen iş kazası sonucu ölümlerin 6,3 katı kadar ölüm meslek hastalıkları sonucunda meydana gelmektedir. İSİG verilerine göre hesaplandığında Türkiye’de günlük en az 30 işçi meslek hastalıkları sonucu ölmektedir. Bu da aslında yılda 12 ila 20 bini aşkın işçinin çalışırken hastalanıp öldüğünü, buna karşılık devletin ise bu tabloyu seyretmekle kalmayıp, istatistikleri tutmayarak iş cinayetlerini ve meslek hastalıklarını sistematik olarak gizlediğini işaret etmektedir.

E.00000486041

Hükümetin UİS Eylem Planı'nda kademeli olarak artırılarak meslek hastalıklar ölümünün açıklanacağına yer vermiş 16 yıldır iktidarda olan hükümet kendi hedefini dahi hayata geçirmemiştir.

Çalışma rejiminin işçi ölümlerinden beslenen boyutlarına bağlı olarak Türkiye iş cinayetlerinin en fazla yaşandığı ülkelerden başı çekmektedir. AB'nin resmi istatistik ofisi Eurostat verilerine göre Türkiye iş kazalarında en fazla insanın yaşamını yitirdiği ülkeler sıralamasında birinci sırada yer almaktadır. Dünyada ise üçüncü sıradadır.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin (İSİG Meclisi) yüzde 85'ini ulusal ve yerel basından; yüzde 15'ini ise işçilerin mesai arkadaşları, aileleri, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri ve sendikalardan derlediği bilgilere dayanarak hazırladığı 2019 Raporunda da ölümler sürmekte; 2019 yılının Ocak ayında en az 159, Şubat ayında en az 127, Mart ayında en az 114, Nisan ayında en az 153 ve Mayıs ayında en az 163 olmak üzere; Türkiye'de 2019 yılının ilk beş ayında en az 716 işçinin iş cinayetlerinde yaşamını yitirdiği, yaşamını yitirenlerden 4'ünün 14 yaş ve altında olmak üzere 9'unun çocuk işçi, 12'sinin ise kadın işçi olduğu belirtilmektedir. Kadın işçi ölümlerinin en çok kayıt dışı çalışmanın en yüksek olduğu tarım-orman işkolunda gerçekleştiği, uzun çalışma saatleri ve kayıt dışı çalışma oranlarının yüksek olduğu tekstil-deri, ticaret-büro, sağlık, turizm-konaklama işkolları da kadın iş cinayetlerinin en çok yaşandığı diğer işkolları arasında yer aldığı, kadın işçilerin iş cinayetlerinde ölseler bile görünmez oldukları, ruhsal tükenmişlik, kronik stres, kaygı bozuklukları, kalp-damar hastalıkları, kas-iskelet sistemi sorunları ve kronik yorgunluk gibi rahatsızlıklar yaşamaları, bunun yanında, kadın işçilerin erkek işçilere oranla çok daha fazla yüz yüze kaldıkları depresyon ve stres, meslek hastalıkları arasında yer almaması da aynı raporda yer almaktadır.

Özellikle maden, inşaat ve tarım işçiliği gibi çalışma şartlarının ağır olduğu işlerde iş güvenliğinin sağlanması daha çok ön plana çıkması gerekirken hak aramanın önündeki engeller, cezasızlık pratiklerinin sonuçları, çalışanların örgütsüzlüğü, işten atılma korkusundan kaynaklanan çaresizlik gibi durumlar kötü çalışma koşullarının üzerini örtmektedir. Bir yandan işsizlik, bir yandan denetimsiz, sağlıksız ve güvenliksiz çalışma ortamları ve işverenin sorumluluktan bir şekilde kurtulacağına olan inanç, İş Sağlığı ve Güvenliği tedbirlerinin sadece bir maliyet unsuru ve üretimi yavaşlatan bir faktör olarak gören anlayış Türkiye'de işçi cinayetlerinin temelini oluşturuyor. Ocak 2019'da Ankara Mobilyacılar Sitesinde 5 Suriyeli işçinin hayatını kaybettiği yangının arkasında, alınmayan önlemler, ilkel tesisat ve güvencesiz çalışma koşulları çıkmış, elektrikli ısıtıcıya yanlış bağlanan kablolar, yakınındaki yanıcı maddelerle çıkan yangında; kayıtsız, güvencesiz ve ucuza çalışan bu işçiler en son çare olan yangın merdiveni dahi olmadığı için ölmüşlerdir. En yakın örneklerden birisi de 6 Haziran

E.00000486041

2019 tarihinde Kocaeli'nin Çayirova ilçesinde bulunan bir tekstil fabrikasında meydana 4'ü yabancı uyruklu toplamda 5 işçinin yanarak can vermesidir. Yaşanan bu iş cinayetinin arkasından kayıtsız işçi çalıştırma, mülteci sömürüsü, tedbirsizlik ve insanların yangın çıkışını dahi sağlayacak bir güvenlik önleminin alınmaması yatmaktadır. Hükümet, anayasaya, yasalara, uluslararası sözleşmelere uygun çalışma ortamının sağlanması için denetim görevini yapma yükümlülüğünü yerine getirmemekte, siyasi sorumlular hesap vermemekle beraber verilen soru önergelerini dahi cevaplamamaktadırlar. Çalışma düzenindeki vahşi sömürüye kayıtsızlık, işçi kıyımına göz yumma, cezasızlık politikasına verilen prim ile iktidarlar cinayetlerden patronlarla beraber sorumlu olmaktadır. Oysa iş kazaları bilimsel verilere göre %98 oranında önlenabilir sebeplerden meydana gelmektedir. Önlemek için insan yaşamını kardan, sermayeden üstün görmek gerekmektedir.

Bu gerekçe ile; çalışma yaşamını insana yakışır koşullara kavuşturmak, emekçinin alın terine ve yaşam hakkına saygı duymak, yaşamı savunmak, "İnşaattan düşen adamı incelemek bizim işimiz mi? Böyle basit işlerle mi uğraşacağız" gibi açıklama yapanları iş cinayetlerinin objektif faili yapan gayri insani, gayri ahlaki yaklaşım ve zihniyetten sıyrılmak, anayasaya, yasalara, uluslararası sözleşmelere uygun çalışma standardını hayata geçirmenin bizim işimiz olduğu bilinci ile; iş cinayetlerinin, iş kazalarının, meslek hastalıklarının istatistiklerinin tutulması, kamuoyu ile paylaşılması, iş cinayetleri ve meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırılması ve önlenmesine yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

1	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	
3	HABİP EKSİK	İĞDIR	
4	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	
5	OYA ERSOY	İSTANBUL	
6	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
7	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
8	HÜDA KAYA	İSTANBUL	
9	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
10	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
11	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
12	AHMET ŞIK	İSTANBUL	
13	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
15	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
18	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
19	PERO DUNDAR	MARDİN	
20	RIDVAN TURAN	MERSİN	